10/07/2019

Ο Φιλέλληνας Αδριανός

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

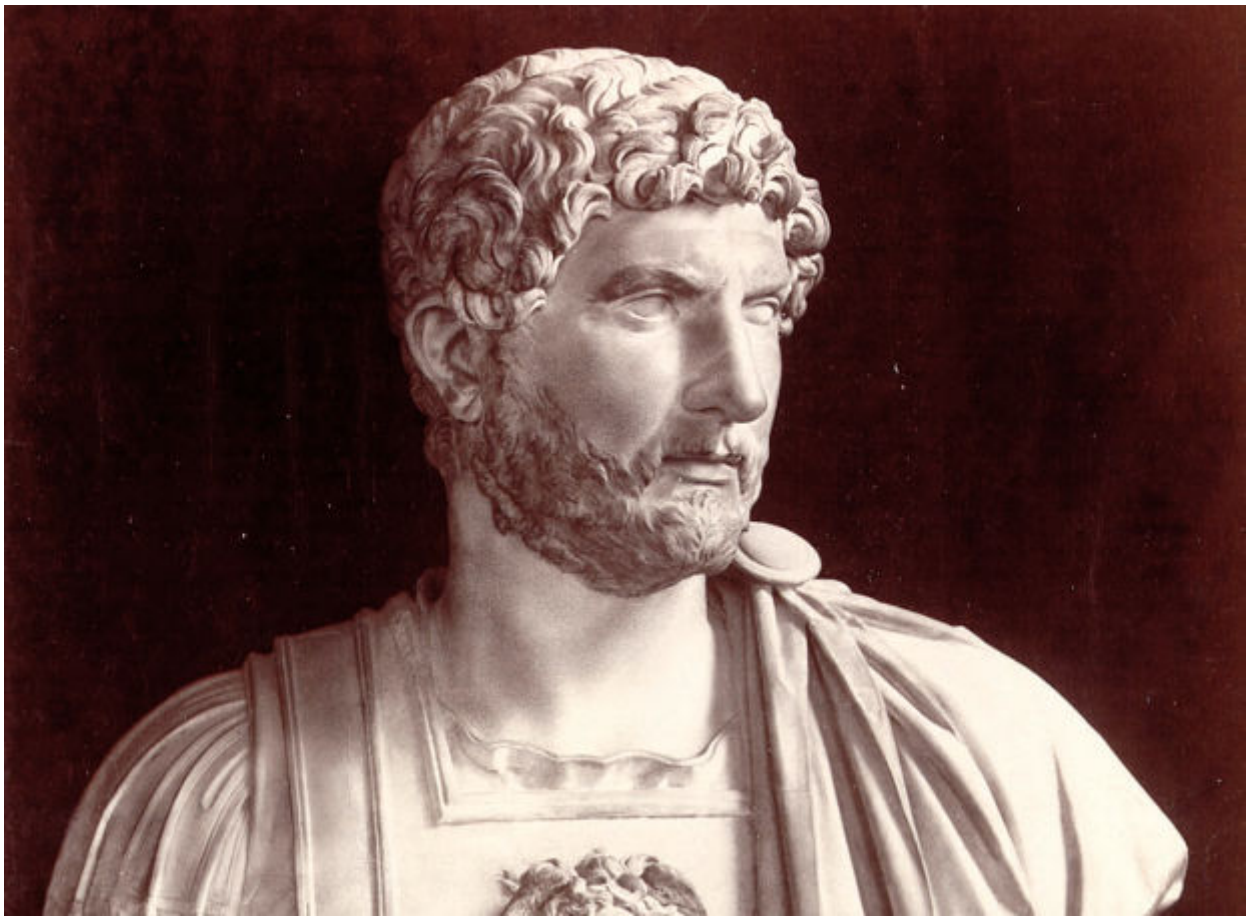

Από τους σημαντικότερους ρωμαίους αυτοκράτορες, γνωστός για τα φιλελληνικά του αισθήματα. Γεννήθηκε στις 24 Ιανουαρίου 76 στην πόλη Ιταλική, κοντά στη σημερινή Σεβίλλη της Ισπανίας. Καταγόταν από την πόλη Αδρία της Ιταλίας (σημερινό Άτρι), εξ ου και το όνομά του Αδριανός. Ήταν γιος συγκλητικού κι εξάδελφος του αυτοκράτορα Τραϊανού. Το πλήρες όνομά του ήταν Πόπλιος Αίλιος Τραϊανός Αδριανός.

Έλαβε άρτια εκπαίδευση και από μικρός είχε γνώση της ελληνικής γραμματείας, γι' αυτό του δόθηκε το προσωνύμιο «Γκρεκούλους» (Ελληνάκι). Επί βασιλείας Δομητιανού, ο Αδριανός κατατάχθηκε στο στρατό και υπηρέτησε στις περιοχές της Γερμανίας, της Πανονίας (σημερινής Ουγγαρίας), διακρίθηκε στους πολέμους κατά των Δακών και Πάρθων, ενώ διετέλεσε κυβερνήτης της Συρίας. Λέγεται ότι συνδύαζε την ελληνική λεπτότητα και τη ρωμαϊκή σταθερότητα.

Ο Αδριανός ανέβηκε στο θρόνο το 117, σε ηλικία 41 ετών, με την υποστήριξη του

στρατού και της Συγκλήτου. Ήταν ευνοούμενος της Πλωτίνας, συζύγου του εξαδέλφου του Τραϊανού, ο οποίος τον υιοθέτησε και τον έχρισε διάδοχό του. Υπάρχει η άποψη ότι η Πλωτίνα και ο Αδριανός πλαστογράφησαν τα έγγραφο της υιοθεσίας, με σκοπό να πείσουν τη Σύγκλητο ότι ο διάδοχος του θρόνου είχε την υποστήριξη του Τραϊανού.

Η πρώτη ενέργεια του Αδριανού ήταν η διαγραφή των καθυστερούμενων φόρων, ένα μέτρο που ανακούφισε τους υπηκόους του και τον έκανε αγαπητό στο λαό. Άλλωστε, ο ίδιος είχε ως προγραμματική αρχή τη ρήση του «Ο ηγεμών είναι για τον λαό και όχι ο λαός για τον ηγεμόνα». Η βασιλεία του συνέπεσε με μία ειρηνική περίοδο της ρωμαϊκής ιστορίας. Οι στρατιωτικές συγκρούσεις ήταν περιορισμένες και ο Αδριανός βρήκε την ευκαιρία να θωρακίσει την αυτοκρατορία, κατασκευάζοντας τείχη (limes) κατά μήκος των συνόρων, με πιο ονομαστά αυτά της Βρετανίας, του Δούναβη και του Ρήνου.

Ο Αδριανός εξασφάλισε τις κατακτήσεις του Τραϊανού στη Μεσοποταμία, ενώ συνήψε ειρήνη με τους Πάρθους στα ανατολικά της αυτοκρατορίας. Κατέστειλε την εξέγερση των Εβραίων υπό τους Μπαρ Κόχμπα και ραβίνο Ακίβα (132-135), συνεχίζοντας στη θρησκευτική τους καταπίεση. Μετονόμασε την Ιερουσαλήμ σε Αιλία Καπιτωλίνα και τους απαγόρευσε να την επισκέπτονται, επί ποινή θανάτου. Περίπου 600.000 Εβραίοι θανατώθηκαν ή εξορίστηκαν από τις λεγεώνες του Αδριανού.

Το μεγαλύτερο μέρος της βασιλείας του το πέρασε ταξιδεύοντας, προκειμένου να επιβλέπει και να δίνει οδηγίες για τα μεγάλα δημόσια έργα που κατασκευάζονταν σε διάφορα μέρη της αχανούς αυτοκρατορίας. Πίστευε ότι η αυτοκρατορία θα θωρακισθεί καλύτερα από τους εχθρούς της με έργα υποδομής, παρά με κατακτητικούς πολέμους.

Σ’ ένα ταξίδι του στη Νικομήδεια της Μικράς Ασίας γνώρισε τον Αντίνοο, ένα όμορφο νεαρό παιδί, το οποίο σφόδρα ηράσθη. Ο Αντίνοος τον ακολούθησε σε όλα του τα ταξίδια, όμως το 130 πνίγηκε κολυμπώντας σ’ ένα ποτάμι. Ο θάνατος του αγαπημένου του αποτέλεσε βαρύ πλήγμα για τον Αδριανό, ο οποίος για να τιμήσει τη μνήμη του έκτισε την Αντινοούπολη.

Ο Αδριανός λάτρευε τον ελληνικό πολιτισμό και το 124 ήλθε για πρώτη φορά στην Αθήνα, για να λάβει μέρος στα Ελευσίνια Μυστήρια. Έγινε Αθηναίος Πολίτης και προίκισε την Αθήνα με σημαντικά μνημεία και έργα. Έχτισε την Αψίδα, ως μέρος του τείχους που χώριζε την παλιά από τη νέα πόλη, την οποία σήμερα ονομάζουμε Πύλη του Αδριανού και αποπεράτωσε το Ναό του Ολυμπίου Διός, ο οποίος είχε ξεκινήσει να ανεγείρεται επί Πεισιστράτου, πριν από περίπου 600 χρόνια (οι

σημερινοί «Στύλοι του Ολυμπίου Διός»).

Η σημαντικότερη και ευεργετικότερη προσφορά του στην Αθήνα ήταν το Αδριάνειο Υδραγωγείο, σχεδόν το μόνο μέσο ύδρευσης της πρωτεύουσας μέχρι το 1930. Διαπλάτυνε τη μεταξύ Κορίνθου και Μεγάρων δύσβατη οδό (τη σημερινή «Κακιά Σκάλα»), τόσο, ώστε να μπορούν άνετα να κινούνται δύο άρματα εξ αντιθέτων διευθύνσεων. Προσπάθησε να ενώσει όλες τις ελληνικές πόλεις υπό το «Πανελλήνιον», αλλά απέτυχε.

Μετά τις περιοδείες του, που κράτησαν 13 χρόνια (121-134), επανήλθε στη Ρώμη, όπου αποσύρθηκε στην πολυτελή του έπαυλη, κοντά στα Τίβουρα (σημερινό Τίβολι), την οποία εκόσμησε με αναπαραστάσεις ελληνικών μνημείων. Έπασχε από υδρωπικία και είχε γίνει άλλος άνθρωπος. Ήταν νευρικός, ευερέθιστος καχύποπτος και μισάνθρωπος.

Ο Αδριανός παντρεύτηκε τη συγγενή τού εξαδέλφου του Τραϊανού, Βιβία Σαβίνα, αλλά δεν έκανε παιδιά. Πέθανε σε ηλικία 62 ετών στις 10 Ιουλίου 138 στην πατρική του οικία στην Ιταλική, αφού υιοθέτησε κι έχρισε ως διάδοχό του τον Αντωνίνο τον Ευσεβή.